

پیش‌بینی تاب‌آوری در برابر استرس بر اساس رابطه والد-فرزند:
نقش میانجی خودپنداره و سرمایه‌های روانشناختی

**Prediction of Resilience to Stress Based on Parent-Child Relationship:
Mediating Role of Self-Concept and Psychological Capital**

Zahra Karimi

M.A. Student of Cognitive Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Email: zkarimi7988@gmail.com

Hamidreza Oreyzi Samani

M.A in General Psychology, Iqbal Lahori Institute of Higher Education, Mashhad, Iran.

زهرا کریمی*

دانشجوی کارشناسی ارشد رشته روانشناسی شناختی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

حمیدرضا عریضی سامانی*

استاد تمام، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

Abstract

The research investigates the prediction of resilience against stress based on the parent-child relationship and the mediating roles of self-concept and psychological capital among youth. This descriptive-correlational study employs a structural equation modeling approach. The statistical population comprises all students of the University of Isfahan in the first half of 2025, from which a sample of 220 participants was selected through convenience sampling. Participants completed questionnaires on the Parent-Child Relationship Scale (PSRS), Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC), Self-Concept Questionnaire (SCQ), and Psychological Capital Questionnaire (PCQ). The structural equation modeling analysis revealed a positive correlation between the parent-child relationship and resilience. Additionally, self-concept and psychological capital were also positively correlated with resilience. Importantly, the parent-child relationship influences youth resilience both directly and indirectly through the mediating effects of self-concept and psychological capital. The findings provide valuable insights for enhancing the quality of life and community health among young people.

چکیده

پژوهش حاضر به پیش‌بینی تاب‌آوری در برابر استرس، بر اساس رابطه والد-فرزند و نقش میانجی خودپنداره و سرمایه‌های روانشناختی در جوانان می‌پردازد و از نوع پژوهش‌های توصیفی-همبستگی است که در آن از مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانشجویان دانشگاه اصفهان در نیمه اول سال ۱۴۰۴ است که از میان آنان ۲۲۰ نفر، با روش نمونه‌گیری در دسترس، انتخاب شده و پرسشنامه‌های رابطه والد-فرزند (PSRS)، تاب‌آوری کانر و دیویدسون (CD-RISC)، خودپنداره (SCQ) و سرمایه‌های روانشناختی (PCQ) را تکمیل کردند. داده‌های حاصل، با استفاده از مدلیابی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفته و نتایج نشان دادند همبستگی بین رابطه والد-فرزند با تاب‌آوری مثبت است. از سوی دیگر، خودپنداره و سرمایه‌های روانشناختی نیز با تاب‌آوری همبستگی مثبت دارند. در واقع رابطه والد-فرزند، هم به طور مستقیم و هم به طور غیر مستقیم، با میانجی‌گری خودپنداره و سرمایه‌های روانشناختی، تاب‌آوری جوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. نتایج پژوهش کنونی، راهنمایی جهت بهبود کیفیت زندگی جوانان و سلامت جامعه است.

واژه‌های کلیدی: تاب‌آوری، رابطه والد-فرزند، خودپنداره، سرمایه‌های روانشناختی.

Keywords: Resilience, Parent-Child Relationship, Self-Concept, Psychological Capital.

پذیرش: آذر ۱۴۰۴

دریافت: مهر ۱۴۰۴

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

تاب‌آوری، به عنوان فرآیندی پویا، نقش مهمی در حفظ سلامت روانی جوانان در برابر رویدادهای استرس‌زا ایفا می‌کند. این مهارت، به نوجوانان کمک می‌کند تا بتوانند با مشکلات و مخاطرات زندگی به شیوه‌ای سازگار و متعادل مقابله کنند و پیامدهای منفی استرس مانند اضطراب و افسردگی را کاهش دهند (مسمان^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). علاوه بر این، تاب‌آوری باعث افزایش تنظیم هیجانی، تعادل روانی و بهبود عملکرد تحصیلی و اجتماعی می‌شود (یو^۲ و همکاران، ۲۰۲۵). بر اساس مطالعات انجام شده، حمایت‌های خانوادگی و والدین، به ویژه ارتباط مثبت والد-فرزند، از عوامل کلیدی در تقویت تاب‌آوری جوانان محسوب می‌شود و می‌تواند پیامدهای روانشناختی مثبت را افزایش دهد (ژو^۳ و همکاران، ۲۰۲۴). بنابر این، توجه به تاب‌آوری در دوران جوانی، نه تنها به بهبود کیفیت زندگی فردی کمک می‌کند، بلکه آینده روانی و اجتماعی سالم‌تری را رقم می‌زند.

تاب‌آوری در برابر استرس، به عنوان توانایی فرد در مواجهه با شرایط سخت و استرس‌زا تعریف می‌شود که در آن فرد قادر است با حفظ تعادل زیستی، روانی و معنوی، فشارهای زندگی را تحمل کند و به شکل سازگارانه پاسخ دهد. این مفهوم فرایندی پویا است که شامل افزایش انعطاف‌پذیری، مقاومت و توان بازگشت به حالت سلامت روانی پس از مواجهه با ناملایمات است (اسپیتسکا و کواتورز^۴، ۲۰۲۴). تاب‌آوری، تنها مقاومت منفعل در برابر استرس نیست، بلکه مشارکت فعال و سازنده فرد در محیط اطرافش را نیز شامل می‌شود که به پیشرفت فرد کمک می‌کند (ماستن و سیچتی^۵، ۲۰۱۶). این توانایی به جوانان امکان می‌دهد با استرس‌های روزمره کنار آیند و سلامت روان خود را حفظ کنند که در نتیجه منجر به بهبود کیفیت زندگی و عملکرد تحصیلی می‌شود (راتر^۶، ۲۰۰۶). تاب‌آوری، به عنوان یک مهارت قابل آموزش، نقش مهمی در پیشگیری از مشکلات روانی و بهبود سلامت روانی دارد. پژوهش حاضر به بررسی رابطه والد-فرزند و تأثیر آن بر تاب‌آوری، با میانجی‌گری سرمایه‌های روانشناختی و خودپنداره، در جوانان می‌پردازد که اهمیت فراوانی دارد.

پیشینه پژوهش

وابط والد-فرزند، نقش حیاتی در شکل‌گیری و تقویت تاب‌آوری در جوانان دارد. این روابط، مبتنی بر حمایت عاطفی، ایجاد محیطی امن و تشویق به ابراز احساسات هستند و احساس امنیت و اعتماد به نفس را در فرزندان تقویت می‌کنند که به آنها کمک می‌کند در مواجهه با استرس‌ها و چالش‌های زندگی عملکرد بهتری داشته باشند (ماستن و سیچتی، ۲۰۱۶). رابطه والد-فرزند، به معنای تعاملات پویا و مستمر بین والدین و فرزندان است که شامل ابعاد عاطفی، رفتاری و شناختی بوده و بر رشد روانی، اجتماعی و رفتاری جوانان تأثیرگذار است (بالبی، ۱۹۸۲؛ دم و نگوئین^۷، ۲۰۲۳). در این رابطه، کیفیت ارتباط، میزان

1. Mesman et al.

2. Yu, Z.

3. Zhu et al.

4. Spytka, L., & Coauthors.

5. Masten, A. S., & Cicchetti, D.

6. Rutter, M.

7. Dam, V. A. T., & Nguyen, T. T. M

حمایت و پاسخگویی والدین به نیازهای فرزندان، عوامل مهمی در افزایش تاب‌آوری و توسعه مهارت‌های مقابله‌ای موثر هستند (راتر، ۲۰۰۶).

بر اساس کتب و مقالات علمی معتبر، خودپنداره و سرمایه‌های روانشناختی نیز نقش اساسی در تأثیرگذاری بر تاب‌آوری جوانان دارند. خودپنداره، به مجموعه باورها و برداشت‌های فرد درباره خود اشاره دارد که می‌تواند بر توانایی وی در مقابله با استرس و چالش‌ها اثرگذار باشد (مارکوس و وورف^۸، ۱۹۸۷). سرمایه‌های روانشناختی شامل امید، خوش‌بینی، خودکارآمدی و تاب‌آوری است که به‌عنوان منابع روانی مثبت عمل کرده و موجب تقویت مقاومت روانی فرد در برابر فشارهای محیطی می‌شوند (لوتانز^۹ و همکاران، ۲۰۰۷؛ زارع‌زاده و همکاران، ۱۴۰۲). این منابع روانشناختی به جوانان امکان می‌دهند فرصت‌های رشد را در مواجهه با مشکلات بیابند و مهارت‌های مقابله‌ای موثرتری توسعه دهند. بنابراین، تقویت خودپنداره مثبت و سرمایه‌های روانشناختی می‌تواند به افزایش تاب‌آوری و سلامت روان در افراد جوان کمک کند.

رابطه والد-فرزند تأثیر قابل توجهی بر سرمایه‌های روانشناختی و خودپنداره جوانان دارد. کیفیت رابطه والد-فرزندی، از جمله حمایت عاطفی، همدلی و پاسخگویی والدین، موجب تقویت خودکارآمدی، امید و خوش‌بینی جوانان می‌شود که از مؤلفه‌های کلیدی سرمایه‌های روانشناختی به شمار می‌روند (بندورا^{۱۰}، ۱۹۹۷؛ لوتانز و همکاران، ۲۰۰۷). این روابط مثبت باعث شکل‌گیری خودپنداره پایدار و مثبت در فرزندان می‌شود و آنان را قادر می‌سازد تا با چالش‌های زندگی به‌طور مؤثرتری مقابله کنند (کولینز و لارسن^{۱۱}، ۲۰۰۴؛ صدقی و همکاران، ۲۰۲۲؛ امامی‌میبدی و همکاران، ۲۰۲۳). بر اساس پژوهش‌های انجام شده، فرزندان که روابط حمایت‌گرانه و متقابل با والدین خود دارند، در توسعه مهارت‌های روانشناختی مناسب و تاب‌آوری موفق‌تر عمل می‌کنند (ماستن و سیجتی، ۲۰۱۶؛ سانگ و چنگ^{۱۲}، ۲۰۲۵). بنابراین، ایجاد و حفظ رابطه والد-فرزند سالم می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در بهبود سلامت روان و توانمندی‌های مقابله‌ای جوانان ایفا کند.

بررسی رابطه والد-فرزند و تأثیر آن بر تاب‌آوری و سرمایه‌های روانشناختی جوانان اهمیت فراوانی دارد؛ زیرا این رابطه، زیربنای سلامت روان و توسعه مهارت‌های مقابله‌ای در جوانان است. عدم توجه به این حوزه پژوهشی می‌تواند منجر به نادیده گرفتن عوامل کلیدی در پیشگیری از آسیب‌های روانی و اجتماعی شود که در نهایت عواقب منفی مانند افزایش نرخ افسردگی، اضطراب و کاهش عملکرد تحصیلی را به دنبال خواهد داشت. از منظر کاربردی، فهم دقیق این روابط، به طراحی مداخلات هدفمند والدگری و روان‌درمانی کمک می‌کند تا تاب‌آوری نوجوانان و جوانان تقویت گردد و سلامت روان آنها تضمین شود. علاوه بر این، پژوهش حاضر می‌تواند به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان اجتماعی، در تدوین برنامه‌های حمایتی مؤثر برای خانواده‌ها، کمک کند. در نهایت، پرداختن به این موضوع، نه تنها جنبه علمی دارد، بلکه از اهمیت حیاتی جهت بهبود کیفیت زندگی جوانان و سلامت جامعه برخوردار است.

روش

پژوهش حاضر، در قالب پژوهشی توصیفی-همبستگی نگاشته شده و جهت تحلیل داده‌ها از مدل معادلات ساختاری بهره گرفته شده است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه اصفهان بود که در نیمه دوم سال ۱۴۰۴ مشغول به تحصیل بودند. با توجه به احتمال کاهش حجم نمونه، تعداد ۲۲۰ نفر که معیارهای ورود را دارا بودند، به عنوان شرکت‌کننده، شناسایی شدند. حجم نمونه بر اساس فرمول کلاین (۲۰۰۳) تعیین شده بود. نمونه‌گیری به صورت در دسترس صورت گرفت و پرسشنامه‌ها به

8. Markus, H., & Wurf, E

9. Luthans et al.

10. Bandura, A.

11. Collins, W. A., & Laursen, B.

12. Song, C., Ge, S., & Zhang, W.

شکل آنلاین و از طریق سامانه پرس‌لاین طراحی و در اختیار افراد قرار گرفت. پیوند دسترسی به پرسشنامه‌ها برای شرکت‌کنندگان ارسال و در بازه حدود سه‌ماه، داده‌ها گردآوری شد. معیارهای ورود شامل کسب رضایت آگاهانه، محدوده سنی ۱۸ تا ۴۵ سال، نداشتن اعتیاد به مواد مخدر یا الکل، عدم سابقه ترک تحصیل و نداشتن اختلالات روانشناختی یا مشکلات جسمانی جدی مانند اختلالات بینایی بود. از سوی دیگر، تکمیل نکردن پرسشنامه، به عنوان معیار خروج از پژوهش لحاظ گردید. تمامی ملاحظات اخلاقی، از جمله رعایت محرمانگی، داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش، حق کناره‌گیری و حفظ حریم خصوصی شرکت‌کنندگان با دقت رعایت شد. جهت پردازش و تحلیل آماری، از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۷ و Amos نسخه ۲۴، به همراه آزمون‌های بوت‌استرپ و روش مدل‌سازی معادلات ساختاری بهره گرفته شد و سطح معناداری برابر ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

پرسشنامه رابطه والد-فرزند (PSRS)^{۱۳}: این مقیاس توسط فاین، مولند و شویل (۱۹۸۳) در ۲۴ ماده ساخته شد و هدف آن ارزیابی دیدگاه افراد درباره ارتباط آنها با والدینشان است. این مقیاس دارای دو بخش است که یک بخش آن ارتباط فرد با مادر و دیگری ارتباط فرد با پدر را می‌سنجد. مواد هر دو بخش یکسان هستند و تنها کلمه مادر و پدر تغییر کرده‌اند (ثنایی ذاکر، ۱۳۸۷). این مقیاس دارای چهار زیر مقیاس دیگر شامل عاطفه مثبت، آزرده‌گی و سردرگمی نقش، همانندسازی و ارتباط مبتنی بر گفت و شنود است که هر کدام به ترتیب، دارای ۳، ۲، ۱۵، ۷ و ۳ ماده است. ۳ ماده نیز در زیرمقیاس‌های مختلف تکرار شده است. این پرسشنامه دارای ۳ ماده منفی است که به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. برای نمره‌گذاری هر زیرمقیاس، نمرات مربوط به ماده‌های آن با یکدیگر جمع می‌شوند و بر تعداد ماده‌ها تقسیم می‌شوند و همانطور که ذکر شد ماده‌های منفی، به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (کردلو، ۱۳۸۰). نمره کل نیز حاصل جمع نمرات به دست آمده در هر چهار زیرمقیاس است. بر اساس مطالعات عراقی (۱۳۸۷)، جهت تعیین روایی مقیاس، مشخص شد که این مقیاس با تمایز بین کودکان خانواده‌های طلاق و کودکان خانواده‌های سالم، روایی پیش‌بین و روایی گروه‌های شناخته شده خوبی دارد. پایایی مقیاس، با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۶۱ تا ۰/۹۶ برای زیرمقیاس‌های بخش ارتباط با مادر بود (فاین و همکاران، ۱۹۸۳، به نقل از ثنائی ذاکر، ۱۳۸۷). بر اساس مطالعات کردلو (۱۹۸۰)، ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای آزمودنی پسر، ۰/۹۵ و برای آزمودنی‌های دختر، ۰/۹۴ محاسبه شد. پرهیزگار (۱۳۸۰) نیز پایایی پرسشنامه را، با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، برای بخش ارتباط با مادر ۰/۹۲ گزارش کرد که بسیار خوب است. داداش (۱۳۸۰) نیز پایایی مقیاس را با روش تصنیف و بازآزمایی دوهفته‌ای، روی دانش‌آموزان سال اول دبیرستان، به ترتیب، ۰/۹۳ و ۰/۸۰ گزارش کرد. علاوه بر این، طبق مطالعات نصیری (۱۳۹۷)، پایایی به دست آمده، با استفاده از آلفای کرونباخ، برای بخش ارتباط با مادر و پدر، به ترتیب، ۰/۸۹۶ و ۰/۹۰۴ به دست آمد.

مقیاس تاب‌آوری کانر و دیویدسون (CD-RISC)^{۱۴}: این مقیاس را کانر و دیویدسون در سال ۲۰۰۳ در ۲۵ ماده و ۵ زیر مقیاس شامل تصور از شایستگی فردی، اعتماد به غرایز فردی تحمل عاطفه منفی، پذیرش مثبت تغییر و روابط فردی ایمن، کنترل و تاثیرات معنوی طراحی کردند. نمره گذاری سوالات این مقیاس بر اساس یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای از ۰ (کاملاً نادرست) تا ۵ (کاملاً درست) انجام می‌شود. سوالات ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۶، ۱۷، ۲۳، ۲۴ و ۲۵ مربوط به زیر مقیاس تصور از شایستگی فردی، سوالات ۶، ۷، ۱۴، ۱۵، ۱۸، ۱۹ و ۲۰ مربوط به زیر مقیاس اعتماد به غرایز فردی تحمل عاطفه منفی، سوالات ۱، ۲، ۴، ۵ و ۸ مربوط به زیر مقیاس پذیرش مثبت تغییر و روابط فردی ایمن، سوالات ۱۳، ۲۱ و ۲۳ مربوط به زیر مقیاس کنترل و سوالات ۳ و ۹ مربوط به زیر مقیاس تاثیرات معنوی هستند. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس، توسط سازندگان آن، ۰/۸۹ و ضریب همسانی درونی آن از طریق ضریب همبستگی گویه‌ها با نمره کل از ۰/۳۰ تا ۰/۷۰ محاسبه شده است. علاوه بر این، پایایی به دست

13. Parent-Child Relationship Scale

14. Connor-Davidson Resilience Scale

پیش‌بینی تاب‌آوری در برابر استرس بر اساس رابطه والد-فرزند: نقش میانجی خودپنداره و سرمایه‌های روانشناختی

آمده، با استفاده از روش باز آزمایی و در فاصله ۴ هفته، ۰/۸۷ گزارش شده است. همچنین، بین نمرات حاصل از این مقیاس و نمرات حاصل از مقیاس سرسختی کوباسا ($I=0/83$)، مقیاس استرس ادراک شده ($I=0/76$) و مقیاس آسیب‌پذیری در برابر استرس شیپان ($I=0/32$) همبستگی معنادار وجود دارد. بر اساس مطالعات آهنگرزاده رضایی و رسولی (۱۳۹۴)، روایی محتوایی مقیاس ۰/۹۸، ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۸۲ و ضریب آلفای کرونباخ زیر مقیاس‌ها در دامنه ۰/۷۲ تا ۰/۸۵ است.

پرسشنامه خودپنداره (SCQ)^{۱۵}: پرسشنامه خودپنداره توسط ساراسوت در سال ۱۹۸۴ با هدف ارزیابی خودپنداره ساخته شده است. این پرسشنامه ۴۸ ماده دارد که بر اساس یک طیف لیکرت شش درجه‌ای از ۱ (خیلی درباره من صدق نمی‌کند) تا ۶ (بسیار در مورد من صدق می‌کند) نمره‌گذاری می‌شوند. مجموع نمرات این پرسشنامه در دامنه ۴۸ تا ۲۴۰ قرار دارد که هرچه فرد نمره بالاتری کسب کند، نشان می‌دهد ادراک بالاتری از خودپنداره دارد. روایی این پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی اکتشافی مورد ارزیابی قرار گرفته و مشخص شد شش مولفه اجتماعی، تحصیلی، خلق‌وخو، جسمانی، عقلانی و هوشی ۶۵ درصد واریانس را تبیین می‌کنند. علاوه بر این، همسانی درونی به دست آمده از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۷ برآورد شده است (باراتی و سرودوی، ۲۰۱۶). صدقی و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای که بر روی جمعیت ایرانی انجام دادند روایی این مقیاس را با استفاده از تحلیل محتوایی و دیدگاه‌های پنج تن از متخصصان روانشناس به صورت کیفی مطلوب برآورد کردند. علاوه بر این، ضریب همگرایی این پرسشنامه با استفاده از مقیاس خودکارآمدی ۴۳/۰ گزارش شد. در این مطالعه، همسانی درونی از طریق آلفای کرونباخ نیز ۰/۷۷ به دست آمده است.

پرسشنامه سرمایه‌های روانشناختی (PCQ)^{۱۶}: این مقیاس توسط لوتانز، در سال ۲۰۰۷، جهت ارزیابی سرمایه‌های روانشناختی، بر اساس یک طیف لیکرت شش درجه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم، ساخته شد. این مقیاس ۲۴ ماده و ۴ زیر مقیاس دارد که شامل تاب‌آوری، امیدواری، خودکارآمدی و خوش‌بینی هستند. مجموع نمرات به دست آمده در هر زیر مقیاس، نشان دهنده نمره کل فرد است و هرچه نمره بالاتر باشد، سرمایه‌های روانشناختی غنی‌تر هستند (شاکرمی و همکاران، ۱۳۹۵). در نسخه اصلی مقیاس، از تحلیل عاملی تائیدی، جهت ارزیابی روایی، استفاده شد و همه ضرایب حداقل ۰/۴۰ به دست آمد. علاوه بر این، پایایی به دست آمده با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، برای کل مقیاس، ۰/۸۹ گزارش شد (لوتانز، ۲۰۰۷). در مطالعات بهادری خسروشاهی و همکاران (۱۳۹۳) روایی محتوایی آزمون ۰/۷۹ به دست آمد. در مطالعات شاکرمی و همکاران (۱۳۹۵) نیز پایایی به دست آمده، از طریق آلفای کرونباخ، برای کل مقیاس، ۰/۷۹ گزارش شد. رحیم‌نیا و امانی (۱۳۹۳) نیز آلفای کرونباخ را ۰/۸۲ به دست آوردند. بر اساس مطالعات انجام شده توسط گوانجی و همکاران (۱۴۰۳)، آلفای کرونباخ به دست آمده برای زیر مقیاس‌های تاب‌آوری، امیدواری، خودکارآمدی، خوشبینی و کل مقیاس، به ترتیب، ۰/۶۴، ۰/۶۶، ۰/۹۴، ۰/۶۷ و ۰/۸۸ گزارش شد.

یافته‌ها

جدول ۱. نتایج مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی اعضای نمونه پژوهش

جنسیت	•	زن	•	مرد	فراوانی	درصد
					۱۳۲	۶۰
					۸۸	۴۰

15. Self-Concept Questionnaire

16. Psychological Capital Questionnaire

سن	• ۱۸ تا ۲۰ سال	۷۸	۳۵/۵
	• ۲۱ تا ۳۰ سال	۹۴	۴۲/۷
	• ۳۱ تا ۴۰ سال	۴۸	۲۱/۸
مقطع تحصیلی	• کارشناسی	۱۰۸	۴۹/۱
	• کارشناسی ارشد	۷۰	۳۱/۸
	• دکتری	۴۲	۱۹/۱

در جدول شماره ۱ اطلاعات جمعیت شناختی مربوط به اعضای نمونه مورد مطالعه، شامل جنسیت، سن و مقطع تحصیلی ارائه شده است.

جدول ۲. یافته‌های توصیفی و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

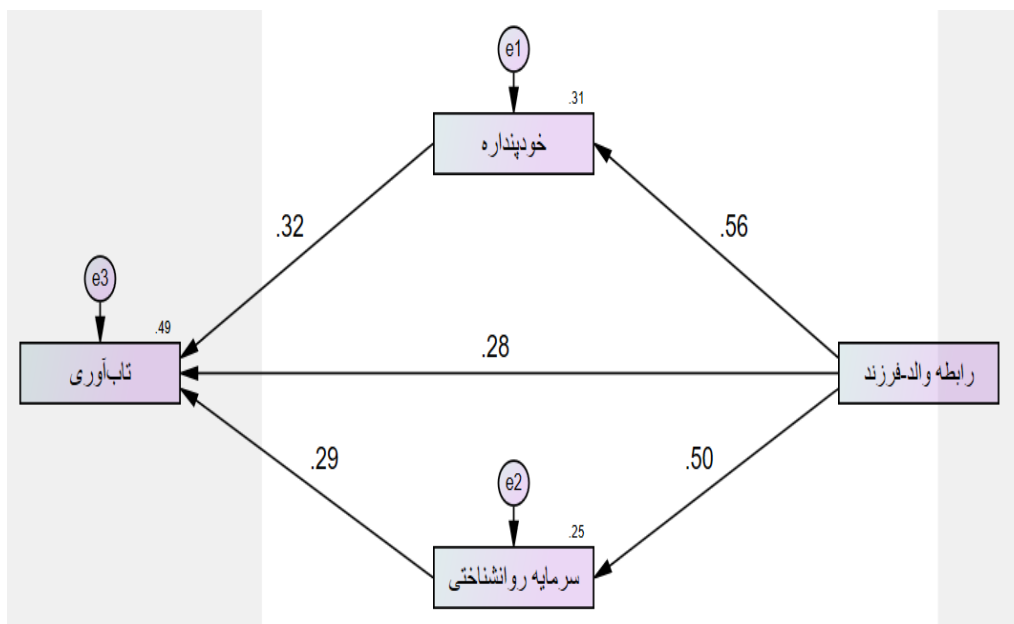
متغیرها	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴
۱- رابطه والد-فرزند	۵۳/۲۱	۷/۶۹۷	۱			
۲- خودپنداره	۱۰۸/۰۳	۱۲/۶۷۱	**۰/۵۵۸	۱		
۳- سرمایه روانشناختی	۵۹/۰۴	۸/۹۰۶	**۰/۴۹۶	**۰/۴۷۱	۱	
۴- تاب‌آوری	۶۴/۸۲	۹/۴۲۲	**۰/۵۹۰	**۰/۵۹۷	**۰/۵۶۵	۱

* معنی داری در سطح ۰/۰۵ ** معنی داری در سطح ۰/۰۱

در جدول ۲ اطلاعات توصیفی مربوط به میانگین و انحراف معیار به همراه ضرایب همبستگی بین متغیرهای رابطه والد-فرزند، خودپنداره و سرمایه روانشناختی با تاب‌آوری ارائه شده است. تمامی ضرایب همبستگی محاسبه شده در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی‌دار بود ($p < 0/01$). همبستگی بین رابطه والد-فرزند، خودپنداره و سرمایه روانشناختی با تاب‌آوری مثبت است. مثبت بودن ضرایب بدست آمده نشان دهنده وجود رابطه مستقیم بین رابطه والد-فرزند، خودپنداره و سرمایه روانشناختی با تاب‌آوری است.

برای بررسی نقش میانجی خودپنداره و سرمایه روانشناختی در رابطه بین رابطه والد-فرزند با تاب‌آوری از مدل‌سازی معادلات ساختاری به روش تحلیل مسیر استفاده شد. پیش از انجام تحلیل، داده‌های پرت تک متغیری با استفاده از نمودار جعبه‌ای و داده‌های پرت چندمتغیری با استفاده از آماره ماهالانوبیس بررسی و از مجموعه داده‌ها کنار گذاشته شدند. کجی و کشیدگی توزیع نرمات متغیرها با استفاده از نرم افزار SPSS محاسبه و نتایج نشان داد هیچ کدام از مقادیر کجی و کشیدگی بیشتر از دامنه ± 1 نمی‌باشد. نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کالموگروف-اسمیرنوف بررسی شد. نتایج نشان داد توزیع نرمات متغیرهای مدل نرمال است ($P > 0/05$). فرض استقلال خطاها با آماره دوربین-واتسون برای محاسبه‌ی معادلات رگرسیونی مدل پژوهش بررسی شد که مقدار به دست آمده ($1/907 =$ آماره دوربین-واتسون) بیانگر برقراری این مفروضه است. مفروضه‌ی هم خطی بین متغیرها با استفاده از همبستگی پیرسون بین زوج متغیرها بررسی شد. با توجه به اینکه همبستگی دو متغیری ۰/۹ و بالاتر نشان دهنده‌ی همخطی است، این مشکل در داده‌های پژوهش حاضر مشاهده نشد. علاوه بر آن آماره تحمل و عامل تورم واریانس به منظور بررسی هم خطی چندگانه محاسبه شد. نتایج نشان داد هیچکدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچکدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز ۱۰ نمی‌باشند. بنابراین بر اساس دو شاخص ذکر شده وجود همخطی چندگانه در داده‌ها مشاهده نشد. پس از بررسی مفروضه‌ها و حصول اطمینان از برقراری آنها، به منظور ارزیابی مدل مورد بررسی از تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج در شکل ۱ ارائه شده است.

پیش‌بینی تاب‌آوری در برابر استرس بر اساس رابطه والد-فرزند: نقش میانجی خودپنداره و سرمایه‌های روانشناختی

شکل ۱. ضرایب استاندارد مدل نقش میانجی خودپنداره و سرمایه روانشناختی در رابطه بین رابطه والد-فرزند با تاب‌آوری در شکل ۱ ضرایب استاندارد مدل پیشنهادی به منظور بررسی نقش میانجی خودپنداره و سرمایه روانشناختی در رابطه بین رابطه والد-فرزند با تاب‌آوری نشان داده شده است. شاخص‌های مربوط به برازش مدل در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل

شاخص برازش	دامنه مورد قبول	مقدار مشاهده شده	ارزیابی شاخص برازش
IFI	$> 0/9$	0/950	مناسب
NFI	$> 0/9$	0/947	مناسب
RMSEA	$< 0/08$	0/071	مناسب
SRMR	$< 0/08$	0/065	مناسب
CFI	$> 0/9$	0/950	مناسب
GFI	$> 0/9$	0/965	مناسب

در جدول ۳ شاخص‌های برازش مدل ارائه شده است. شاخص برازندگی ریشه واریانس خطای تقریب (RMSEA) برابر 0/071 و شاخص ریشه استاندارد واریانس باقی‌مانده (SRMR) برابر با 0/065 است که نشان دهنده برازش مطلوب مدل است. شاخص‌های IFI، CFI، GFI و NFI نیز از ملاک مورد نظر (0/9) بزرگتر هستند. ضرایب بدست آمده حاکی از برازش مطلوب مدل است.

جدول ۴. اثرهای مستقیم، غیرمستقیم، کل بین متغیرهای پژوهش

اثر کل	اثر غیرمستقیم	اثر مستقیم	به متغیر	از متغیر
**0/558	-	**0/558	خودپنداره	
**0/496	-	**0/496	سرمایه روانشناختی	رابطه والد-فرزند
**0/600	**0/318	**0/282	تاب‌آوری	

**۰/۳۱۵	-	**۰/۳۱۵	خودپنداره
**۰/۲۸۷	-	**۰/۲۸۷	سرمايه روانشناختي
			تاب آوري
			* معنی داری در سطح ۰/۰۵
			** معنی داری در سطح ۰/۰۱

براساس نتایج بدست آمده رابطه والد-فرزند به صورت مستقیم بر خودپنداره ($\beta=0/558, p<0/01$)، سرمایه روانشناختی ($\beta=0/496, p<0/01$) و تاب‌آوری ($\beta=0/282, p<0/01$) تاثیر مثبت دارد. رابطه والد-فرزند به صورت غیرمستقیم ($p<0/01$)، $\beta=0/318$) و با میانجی‌گری خودپنداره و سرمایه روانشناختی بر تاب‌آوری تاثیر دارد. خودپنداره به صورت مستقیم بر تاب‌آوری ($\beta=0/315, p<0/01$) تاثیر مثبت دارد. سرمایه روانشناختی به صورت مستقیم بر تاب‌آوری ($\beta=0/287, p<0/01$) تاثیر مثبت دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

روابط والد-فرزند، تأثیر عمیقی بر تاب‌آوری در برابر استرس دارند؛ زیرا خانواده نخستین محیطی است که فرد در آن رشد می‌کند و یاد می‌گیرد چگونه با چالش‌ها مقابله کند (کارمونا هالتی^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۲). این روابط با ایجاد محیطی امن و حمایتگر، امنیت روانی و عاطفی را برای جوانان فراهم می‌آورند که به آنها کمک می‌کند مهارت‌های مقابله‌ای و منابع روانی لازم جهت مقابله با استرس را توسعه دهند (اسپیتسکا و کواتورز، ۲۰۲۴). بر اساس پژوهش‌های علمی انجام شده، والدین تاب‌آور و حمایتگر، با آموزش مهارت‌های تنظیم هیجان، تقویت حس خودکارآمدی و خودپنداره مثبت، نقش کلیدی در ایجاد تاب‌آوری در فرزندان دارند (ماستن و گارمزی، ۲۰۰۹). علاوه بر این، وجود روابط مثبت والد-فرزند، باعث افزایش سرمایه‌های روانشناختی مانند امید و خوش‌بینی می‌شود که در موفقیت فرد در مواجهه با استرس مؤثر است (لوتانز و همکاران، ۲۰۰۷). بنابراین، کیفیت رابطه والد-فرزند، نه تنها منابع درونی لازم جهت تاب‌آوری را فراهم می‌کند، بلکه زمینه رشد روانی و اجتماعی سالم را نیز ایجاد می‌کند. بدون وجود چنین روابط حمایتگری، جوانان بیشتر در معرض آسیب‌های روانی و کاهش تاب‌آوری قرار می‌گیرند که می‌تواند عواقب طولانی‌مدتی برای سلامت روان آنها داشته باشد. نتایج پژوهش حاضر، با مطالعات دم و نگوئین (۲۰۲۳)، ماستن و سیتیچی (۲۰۱۶)، راتر (۲۰۰۶) و بالبی (۱۹۸۲) همسوست.

بر اساس مطالعات علمی، خودپنداره، نقش مهمی در تقویت تاب‌آوری در برابر استرس دارد. مطالعات مارکوس و وورف (۱۹۸۷) تاکید می‌کنند که خودپنداره مثبت، احساس اعتماد به نفس و باور به توانایی‌های فرد، باعث افزایش مقاومت روانی در مواجهه با چالش‌ها می‌شود. از سوی دیگر، خودپنداره منفی می‌تواند به عنوان عامل پیش‌بینی‌کننده‌ای در کاهش میزان تاب‌آوری باشد. در مجموع، خودپنداره و باورهای مرتبط با خود، منابع اساسی جهت توسعه مهارت‌های مقابله‌ای و سازگاری در زمان‌های بحرانی هستند؛ زیرا به فرد انگیزه می‌دهند تا تمرکز بر نقاط قوت خود، بهتر بتواند بر فشارهای روانی غلبه کند. نتایج این پژوهش با مطالعه مارکوس و وورف (۱۹۸۷) همسوست.

سرمایه‌های روانشناختی، به عنوان منابع روانی مثبت شامل مؤلفه‌هایی چون امید، خوش‌بینی، خودکارآمدی و تاب‌آوری، نقش کلیدی در افزایش مقاومت روانی و تاب‌آوری افراد دارند. این منابع به فرد کمک می‌کنند در مواجهه با استرس‌ها و چالش‌ها، نگرش مثبت و باور به توانایی‌های خود را حفظ کند و رفتارهای سازگارانه‌تری از خود نشان دهد (لوتانز و همکاران، ۲۰۰۷). بر اساس پژوهش‌های انجام شده، آموزش و تقویت سرمایه‌های روانشناختی می‌تواند موجب بهبود قابل توجهی در تاب‌آوری روانشناختی و انعطاف‌پذیری فرد شود و همین‌طور احتمال بروز مشکلات روانشناختی را کاهش دهد (زارع‌زاده، ۱۴۰۲). علاوه بر این، سرمایه‌های روانشناختی، توانایی افراد را در جهت مقابله مؤثرتر با فشارهای روانی افزایش می‌دهند و به تقویت ساختارهای

17. Carmona-Halty et al.

حمایتی درونی کمک می‌کنند که از نظر علمی منجر به سلامت روانی بهتر و افزایش کیفیت زندگی می‌شود نتایج پژوهش حاضر با مطالعات لوتانز و همکاران (۲۰۰۷) و زارع‌زاده و همکاران (۱۴۰۲) همسوست.

رابطه والد-فرزند تاثیر عمیقی بر شکل‌گیری و توسعه خودپنداره دارد؛ زیرا خانواده، نخستین محیط اجتماعی است که فرد در آن هویت و ارزش‌های خود را می‌آموزد و بازتابی از خود در چشم دیگران را شکل می‌دهد (صدقی^{۱۸} و همکاران، ۲۰۲۲). تعامل مثبت و حمایت‌گرانه والدین با فرزندان، موجب ایجاد احساس ارزشمندی، امنیت روانی و تقویت باورهای مثبت درباره خود می‌شود که خودپنداره‌ای سالم و قوی را تقویت می‌کند (امامی میبیدی و همکاران^{۱۹}، ۲۰۲۳). بر اساس تحقیقات انجام شده، کیفیت رابطه والد-فرزند، نیازهای روانشناختی بنیادین را تأمین می‌کند و از طریق میانجیگری خودپنداره، تأثیر مستقیم و قابل توجهی بر عزت‌نفس و سلامت روانی نوجوانان دارد. به بیان دیگر، چگونگی تعامل والدین با فرزندان و شیوه‌های ارتباطی آنها، مبنایی برای شکل‌گیری تصویر ذهنی مثبت یا منفی فرد درباره خود است که در تاب‌آوری و سلامت روانی آینده آنها نقش کلیدی ایفا می‌کند (امامی میبیدی و همکاران، ۲۰۲۳). نتایج این مطالعه، با مطالعات کولینز و لارسن (۲۰۰۴)، صدقی و همکاران (۲۰۲۲) و امامی میبیدی و همکاران (۲۰۲۳) همسوست.

رابطه والد-فرزند بر سرمایه‌های روانشناختی تأثیر عمیقی دارد؛ زیرا والدین به‌عنوان اولین و مهم‌ترین الگو و منبع حمایت عاطفی، اجتماعی و روانی برای فرزندان عمل می‌کنند (سانگ و ژنگ، ۲۰۲۵). حمایت‌های عاطفی و ارتباط مثبت والدین باعث تقویت خودکارآمدی، امید و تاب‌آوری فرزندان می‌شود که مؤلفه‌های اصلی سرمایه‌های روانشناختی هستند. بر اساس پژوهش‌های انجام شده، کیفیت تعامل والد-فرزند، به ویژه در زمان‌های پرفشار مانند دوره‌های بحران، نقش کلیدی در شکل‌گیری و حفظ این سرمایه‌های روانی دارد و می‌تواند توانایی فرد را جهت مقابله مؤثر با استرس‌ها افزایش دهد. علاوه بر این، مهارت‌های تنظیم احساسات و حمایت والدین می‌تواند به فرزندان کمک کند منابع درونی خود را برای توسعه سرمایه روانشناختی فعال کنند و در نهایت، سلامت روانی و تاب‌آوری آنان ارتقا یابد. فقدان روابط حمایتی والد-فرزندی ممکن است باعث کاهش این سرمایه‌ها و آسیب‌پذیری روانی شود که پیامدهای منفی در زندگی فردی و اجتماعی دارد (ماستن و گارمزی، ۲۰۰۹). نتایج مطالعه حاضر، با مطالعات سانگ و ژنگ (۲۰۲۵)، ماستن و گارمزی، ۲۰۰۹ و بندورا (۱۹۹۷) همسوست.

به طور کلی، روابط والد-فرزند، اهمیت شگرفی در توسعه تاب‌آوری در برابر استرس دارند، زیرا خانواده نخستین بستر امن و حمایتی است که فرد در آن به رشد مهارت‌های مقابله‌ای می‌پردازد. این روابط، با فراهم کردن محیطی سرشار از امنیت روانی و حمایت عاطفی، منابع درونی لازم جهت غلبه بر چالش‌ها و استرس‌های زندگی را در جوانان تقویت می‌کند. والدین حمایتگر و تاب‌آور، با آموزش مهارت‌های تنظیم هیجان و تقویت خودپنداره و خودکارآمدی، نقشی حیاتی در ایجاد تاب‌آوری ایفا می‌کنند. علاوه بر این، ارتباط مثبت والد-فرزند، سرمایه‌های روانشناختی مانند امید و خوش‌بینی را افزایش می‌دهد که خود عوامل مؤثری در مواجهه موفق با فشارهای روانی هستند. بدون وجود چنین روابط حمایتگری، جوانان در معرض خطر افزایش آسیب‌های روانی قرار دارند که می‌تواند سلامت روانی و اجتماعی آنان را تهدید کند. بنابراین، کیفیت رابطه والد-فرزند، زمینه‌ساز رشد روانی سالم و تاب‌آوری پایدار است که پیامدهای مثبت در زندگی فردی و اجتماعی دارد.

پژوهش حاضر، با وجود دستاوردهای ارزشمند خود، دارای محدودیت‌هایی است که توجه به آنها ضرورت دارد. نخست، نمونه مورد مطالعه محدود به دانشجویان دانشگاه اصفهان بوده و نتیجه‌گیری‌ها ممکن است قابلیت تعمیم به جمعیت‌های وسیع‌تر و با ویژگی‌های فرهنگی و تحصیلی متفاوت را نداشته باشند. علاوه بر این، استفاده از ابزارهای خودگزارشی می‌تواند تحت تأثیر پاسخ‌های مطلوب اجتماعی و خطاهای یادآوری قرار گیرد. از سوی دیگر، طراحی توصیفی-همبستگی پژوهش، امکان استنباط

18. Sedghi

19. Emami Meybodi

علّی را محدود ساخته است. محدودیت‌های زمانی و مکانی نیز می‌توانند بر دقت تعمیم نتایج تأثیرگذار باشند. لذا پژوهش‌های آتی با نمونه‌های متنوع‌تر و روش‌های کمی-کیفی می‌توانند پایه‌های دانش را مستحکم‌تر سازند. بر اساس یافته‌های گرانبهای پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده، گستره نمونه‌ها فراتر از محیط دانشگاه و شامل گروه‌های سنی و فرهنگی مختلف شود تا جامعیت نتایج افزایش یابد. علاوه بر این، بهره‌گیری از روش‌های پژوهشی طولی و تجربی می‌تواند رمزگشای روابط علّی میان رابطه والد-فرزند، خودپنداره، سرمایه‌های روانشناختی و تاب‌آوری باشد. طراحی ابزارهای سنجش متنوع و ترکیب داده‌های خودگزارشی با ارزیابی‌های رویکردی می‌تواند اعتبار یافته‌ها را تقویت نماید. از نظر کاربردی، تبیین راهبردهای مداخله‌ای، جهت بهبود سرمایه‌های روانشناختی و خودپنداره، به ویژه در بستر خانواده، می‌تواند در ارتقای تاب‌آوری افراد اثربخش باشد. پژوهشگران می‌توانند در آینده نقش سایر عوامل روانشناختی و محیطی مؤثر را نیز مورد بررسی قرار دهند.

تعارض منافع

تعارض منافع میان نویسندگان وجود ندارد.

سپاسگزاری

نویسندگان صمیمانه از خداوند متعال به پاس اعطای توفیق پژوهش سپاسگزارند و از شرکت‌کنندگان محترم پژوهش که با همکاری صمیمانه‌شان، گردآوری داده‌ها را ممکن ساختند، قدردانی می‌کنند و از خانواده ارجمند نیز به دلیل حمایت‌های بی‌دریغ‌شان تشکر می‌نمایند.

منابع

- [۱] آهنگرزاده رضایی، سهیلا و رسولی، مریم. (۱۳۹۴). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی. مجله پرستاری و مامایی، ۱۳(۹)، ۷۳۹-۷۴۷. <http://unmf.umsu.ac.ir/article-1-2369-fa.html>
- [۲] بهادری خسروشاهی، جعفر، هاشمی نصرت آباد، تورج و باباپورخیرالدین، جلیل. (۱۳۹۱). رابطه سرمایه روانشناختی با سرمایه اجتماعی دانشجویان دانشگاه تبریز. پژوهش و سلامت، ۲(۱)، ۶۳-۷۱. [SID. https://sid.ir/paper/214459/fa](https://sid.ir/paper/214459/fa)
- [۳] شاکرمی، محمد، داورنیا، رضا و زهراکار، کیانوش. (۱۳۴۸). عوامل پیش‌بین بهزیستی روان‌شناختی در دانشجویان. مجله دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ۲۱(۳)، ۴۶۸-۴۸۱.
- [۴] رحیم‌نیا، فریبرز و امانی، مهدیه. (۱۳۹۳). طراحی و آزمودن الگویی از پیش‌بیندها و پیامدهای توانمندسازی روانشناختی. مجله علوم رفتاری، ۸(۴)، ۳۸۳-۳۹۶. [SID. https://sid.ir/paper/521427/fa](https://sid.ir/paper/521427/fa)
- [۵] زارع زاده، محمد، حاج‌علیزاده، کبری و امیرفخرایی، آریتا. (۱۴۰۲). اثربخشی آموزش سرمایه‌های روان‌شناختی بر تاب‌آوری روان‌شناختی و توانمندی روانی کارکنان دارای تعارض کار-خانواده در شرکت گاز سرخون و قشم، مجله پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۱۴(۲)، ۲۹۷-۲۷۹. <https://doi.org/10.22059/japr.2023.335382.644124>
- [۶] کاظمی، سرور و روستا، پروین. (۱۳۹۷). بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری با تاب‌آوری و خودکارآمدی نوجوانان. اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی ایران، تهران. <https://civilica.com/doc/783735>
- [۷] گوانجی، فائزه، احمدی، رضا و غضنفری، احمد. (۱۴۰۳). نقش میانجی مطلوبیت اجتماعی در رابطه بین سرمایه‌های روانشناختی و نگرش به روابط قبل از ازدواج با جهت‌گیری ازدواج در دانشجویان. رویش روان‌شناسی ۱۳ (۱۲)، ۱۳۷-۱۴۶. <http://froovesh.ir/article-1-5283-fa.html>
- [8] Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. W.H. Freeman.
- [9] Carmona-Halty, M., Salanova, M., & Schaufeli, W. B. (2022). The strengthening starts at home: Parent-child relationships, psychological capital, and academic performance—A longitudinal mediation analysis. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 41(6), 3788–3796. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00898-8>
- [10] Collins, W. A., & Laursen, B. (2004). Parent-adolescent relationships and influences. In *Handbook of adolescent psychology* (2nd ed., pp. 331-361). Wiley. Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664–678. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1982.tb01456.x>
- [11] Connor, K. M & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and anxiety*. 18(2), 76-82. <https://doi.org/10.1002/da.10113>
- [12] Dam, V. A. T., & Nguyen, T. T. M. (2023). Associations between parent-child relationship, self-esteem, and resilience on mental wellbeing: A study on Vietnamese adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 1234. <https://doi.org/10.3390/ijerph20031234pmc.ncbi.nlm.nih>
- [13] Emami Meybodi, E. (2023). Developing and Testing a Causal Model of Adolescents' Self-Esteem Based on Parent-Child Relationship and Basic Psychological Needs with the Mediating Role of Self-Concept. Shahid Beheshti University, 461 participants.
- [14] Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). Psychological capital: Developing the human competitive edge. Oxford University Press.
- [15] Markus, H., & Wurf, E. (1987). The dynamic self-concept: A social psychological perspective. *Annual Review of Psychology*, 38, 299-337. <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.38.020187.001503>
- [16] Masten, A. S., & Cicchetti, D. (2016). Resilience in development: Progress and transformation. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Risk, resilience, and intervention* (3rd ed., pp. 271–333). John Wiley & Sons, Inc.. <https://doi.org/10.1002/9781119125556.devpsy406>

- [17] Mesman, E., Vreeker, A., & Hillegers, M. (2021). Resilience and mental health in children and adolescents: an update of the recent literature and future directions. *Current opinion in psychiatry*, 34(6), 586–592. <https://doi.org/10.1097/YCO.0000000000000741>
- [18] Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B & Norman, S. M. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel Psychology*, 60(1), 542-572. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2007.00083.x>
- [19] Rutter, M. (2006). Implications of resilience concepts for scientific understanding. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094(1), 1–12. <https://doi.org/10.1196/annals.1376.002>
- [20] Spytka, L., & Coauthors. (2024). The impact of harmonious parent-child relationships on adolescent self-esteem. *Journal of Child and Family Studies*, 33(1), 101-115. <https://doi.org/10.24016/2024.v10.427>
- [21] Sedghi, P., Shomali Oskuei, A., & Mojtbaee, M. (2022). Predicting Adolescent Girls' Self-Concept Based on Parent-Child Communication Pattern and Their Parents' Integrative Self-Knowledge. *Journal of Health Promotion Management*, 11(5), 51-65.
- [22] Song, C., Ge, S., & Zhang, W. (2025). The impact of parental psychological control on adolescents' physical activity: the mediating role of self-control and the moderating role of psychological capital. *Frontiers in psychology*, 16, 1501720. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1501720>
- [23] Yu, Z. (2025). The psychological resilience of teenagers in terms of their emotional regulation strategies. *Frontiers in Psychology*, 16, 123456. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.123456>
- [24] Zhu, D., He, Y., Wang, F., Li, Y., Wen, X., Tong, Y., Xie, F., Wang, G., & Su, P. (2024). Inconsistency in psychological resilience and social support with mental health in early adolescents: A multilevel response surface analysis approach. *Journal of affective disorders*, 361, 627–636. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2024.06.086>